

Rapport

Rapport over een klacht over de minister van Veiligheid en Justitie.

Datum: 14 mei 2012

Rapportnummer: 2012/080

Klacht

Verzoekers die een winkel op franchisebasis exploiteerden in de Penitentiaire Inrichting Alphen aan de Rijn, klagen erover dat de directeur in april 2010 zonder goede reden het vertrouwen in hen heeft opgezegd.

Verzoekers klagen er voorts over dat zij lopende en na afloop van het onderzoek onvoldoende zijn geïnformeerd. Verzoekers klagen er in dit verband met name over dat zij beiden onvoldoende gelegenheid hebben gehad om zich op een correcte manier te verweren tegen de uitkomst van het onderzoek en nooit gespreksverslagen hebben gekregen.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

Veel PI's in Nederland hebben een eigen (kleine) winkel waar gedetineerden goederen kunnen kopen. Alwica Penitentiaire Shops BV (hierna APS) heeft op franchisebasis een groot aantal van deze winkels. Verzoekers, een echtpaar, waren als franchisenemer voor APS werkzaam in de Penitentiaire Inrichting Alphen aan de Rijn (hierna: de PI) en runden hier de winkel voor de gedetineerden.

Op 29 april 2010 werd het vertrouwen door de directeur van de PI in verzoekers opgezegd en moesten zij direct de inrichting verlaten. Dit kwam voor verzoekers als een verrassing. Verzoekers gaven aan dat zij wisten dat er een onderzoek binnen de PI liep, maar niet waar dit onderzoek precies op was gericht en al helemaal niet dat zij ook onderwerp van het onderzoek waren.

Verzoekers waren uit het veld geslagen door deze mededeling. Via een gemachtigde dienden zij in september 2010 een klacht in bij de directeur. Begin oktober 2010 ontvingen zij een kort briefje van de directeur waarin stond dat zij zich voor verdere informatie over het onderzoek dat naar de winkel had plaatsgevonden tot APS moesten wenden. Ook een interventie in mei 2011 door de Nationale ombudsman met het verzoek de klacht te behandelen leverde geen klachtbehandeling door de Dienst Justitiële Inrichtingen (hierna: DJI) op. Hierop besloot de Nationale ombudsman een onderzoek te openen.

Verloop van de feiten:

De PI stelde aanvankelijk een onderzoek in naar contacten die een medewerker van de inrichting zou hebben met gedetineerden. Dit onderzoek werd uitgebreid naar de mogelijke invoer van contrabande. Vervolgens bleek bij het beluisteren van een opgenomen telefoongesprek tussen een gedetineerde en diens vriendin, dat deze vriendin in contact stond met verzoeker. Het lopende onderzoek is vervolgens in oktober 2009 uitgebreid naar

de winkel van verzoekers. Verzoekers zijn er niet van op de hoogte gesteld dat er ook tegen hen een onderzoek gaande was.

Op 8 februari 2010 heeft het hoofd beveiliging, X, in het kader van het onderzoek een aantal vragen aan verzoeker gesteld. Vervolgens heeft er op 31 maart 2010 een bijeenkomst plaatsgevonden waarbij verzoeker, de directeur en adjunct directeur van APS, X., zijn waarnemer en de coördinator BHV van de inrichting aanwezig waren. Verzoeker is tijdens deze bijeenkomst gehoord op een aantal bevindingen uit het onderzoek. Verzoekster is niet bij deze gesprekken aanwezig geweest.

Een maand na deze laatste bijeenkomst, op 29 april 2010, wordt in de middag het vertrouwen in verzoeker opgezegd en moet hij ook onmiddellijk de PI verlaten. Ook het vertrouwen in verzoekster wordt opgezegd en ook zij mag de PI niet meer in.

Uit een brief van 22 april 2010 van de directeur van de PI aan APS en de reactie van de minister van 1 november 2011 naar aanleiding van het onderzoek van de Nationale ombudsman blijkt - samengevat - dat de directeur om de volgende redenen het vertrouwen in verzoekers heeft opgezegd.

Er is een Joodse bestellijst in de winkel van verzoekers aangetroffen waar verzoeker geen verklaring voor heeft.

Verzoeker heeft telefonisch en per fax contact onderhouden met een relatie van een gedetineerde.

Verzoeker heeft vijf telefoonkaarten aan een gedetineerde geleverd die niet door de gedetineerde bij verzoeker waren besteld maar door een relatie van die gedetineerde.

Verzoeker heeft zowel over punt 2 als 3 wisselende verklaringen afgelegd.

Feiten uit het onderzoek gedaan door de afdeling beveiliging van de PI:

Uit de afgeluisterde telefoongesprekken tussen een gedetineerde en zijn vriendin komt het volgende naar voren:

23 november 2009: vriendin zegt: "ik heb gefaxt naar die winkel en ik heb die man gesproken ook."

10 december 2009: gedetineerde zegt: "de winkel gaat komen gelukkig, 25 kilo vis, scholletjes, kibbeling, lekkerbekjes. Mag dat dan zoveel? Dat doe ik altijd via een andere manier snappie?"

14 december 2009 : vriendin zegt: "dat doe ik wel telefonisch dan heb ik ze zelf direct aan de lijn" gedetineerde zegt: "5 telefoonkaarten van 10 euro want morgen is het winkel". Hierachter staat te lezen dat de vriendin naar de winkel heeft gebeld voor de

telefoonkaarten.

Drie keer is er een inkomende fax van de vriendin aangetroffen bij de winkel. Een fax is gedateerd 2 oktober 2009, de andere twee faxen zijn op 23 november 2009 gestuurd aan de winkel. Op de beide faxen van 23 november 2009 staat met de hand geschreven "niets mee doen, eerst SSC bellen".

Een uitdraai van de telefoonnummers die vanuit de winkel zijn gebeld. Hieruit volgt dat er voor, op en na 23 november 2009 niet vanuit de winkel met het telefoonnummer van de SSC is gebeld.

Een uitdraai van Google waaruit volgt dat wanneer het telefoonnummer van de winkel wordt ingevoerd, er onder meer een resultaat wordt getoond met als naam "A.p.s. De Geniepoort". Dit is de oude naam van PI Alphen aan de Rijn.

Kopie van de Joodse bestellijst die in de winkel is aangetroffen.

Standpunt minister van Veiligheid en Justitie

Onderbouwing opzeggen van vertrouwen door de directeur

De minister bracht in het algemeen naar voren dat een winkelier van een PI een belangrijke rol heeft bij de invoer van goederen voor gedetineerden. Omdat er via de winkelier goederen bij gedetineerden terechtkomen, is dit proces dan ook gereguleerd. Via bestellijsten kopen gedetineerden goederen. Relaties van gedetineerden spelen hierin geen enkele rol. Er is in beginsel dan ook geen contact tussen de winkelier en de gedetineerde. De betaling van de goederen vindt plaats via de rekening courant van de gedetineerde bij DJI. De winkelier wordt één keer per week per e-mail door het Shared Service Center (SSC) voorzien van de actuele saldi van de gedetineerde. Relaties van gedetineerden kunnen geen goederen voor gedetineerden bestellen of betalen, aldus de minister. Het is winkeliers niet toegestaan om contacten te hebben met relaties van gedetineerden. Dit om te voorkomen dat zij onder druk worden gezet om goederen of contrabande aan een gedetineerde te leveren. De minister gaf vervolgens aan dat de directeur verantwoordelijk is voor de handhaving van de orde en rust in de inrichting en hiertoe een aantal wettelijke bevoegdheden heeft. De directeur bepaalt wie er in zijn inrichting binnenkomt en kan de toegang tot zijn inrichting weigeren indien er sprake is van een veiligheidsrisico. Op grond van de hiervoor genoemde punten kon de directeur in redelijkheid het besluit nemen het vertrouwen in verzoekers op te zeggen, aldus de minister. Verzoeker had immers contact onderhouden met een relatie van een gedetineerde, telefoonkaarten geleverd en wisselende verklaringen hierover afgelegd.

Het niet of onvoldoende informeren

De minister gaf aan dat verzoekers niet op de hoogte waren gesteld van het onderzoek dat naar hen liep. Dit omdat de inrichting eerst alle informatie wilde verzamelen alvorens verzoekers hiermee te confronteren. Daarnaast was het niet duidelijk of de winkel een rol speelde bij de mogelijke invoer van de contrabande en kon het onderzoek worden geschaad indien verzoekers erover zouden worden geïnformeerd.

De minister liet vervolgens weten dat verzoeker op 31 maart 2010, in het gesprek dat toen met hem plaatsvond, geconfronteerd is met de bevindingen die het onderzoek had opgeleverd. Verzoekers hebben toen nog een maand, tot 29 april 2010, in de inrichting gewerkt. Gedurende die maand hadden zij alle gelegenheid om te reageren op de bevindingen, maar dat hebben zij niet gedaan, aldus de minister.

Ten slotte liet de minister weten dat het gespreksverslag dat is gemaakt van het gesprek van 31 maart 2010, wel aan verzoeker had moeten worden verstrekt. De klacht van verzoekers was op dit punt gegrond.

Verklaring X., hoofd beveiliging

Tegenover onderzoekers van de Nationale ombudsman legde X, voor zover relevant, de volgende verklaring af. In de PI liep een onderzoek naar aanleiding van onrust op een bepaalde afdeling. Uit uitgeluisterde telefoongesprekken van gedetineerden kwam op een gegeven moment naar voren dat er mogelijk contrabande was ingevoerd. Hierop is er in de inrichting gezocht, ook in de winkel van verzoekers. Dit was ergens in oktober 2009. Verzoekers waren toen zelf nog niet in beeld. Op 22 november 2009 vond er een telefoongesprek plaats tussen een gedetineerde en zijn vriendin. De vriendin zei letterlijk "ik heb gefaxt naar die winkel en ik heb die man gesproken ook". Ook werd er door de gedetineerde gezegd "De winkel gaat komen gelukkig (...)?". Ook was er een gesprek van dezelfde gedetineerde met zijn vriendin waarin hij aangaf telefoonkaarten nodig te hebben. De vriendin noemde toen de voornaam van verzoeker. Ook zou zij een fax sturen. Naar aanleiding van het gesprek over de telefoonkaarten vond er een spitactie plaats, waarbij er inderdaad telefoonkaarten zijn aangetroffen in de zak van de gedetineerde. De telefoonkaarten stonden niet op de bestellijst.

X. zag hierin aanleiding om samen met het hoofd van de Facilitaire Dienst met verzoekers te praten over de werkwijze van de winkel. Het gesprek vond plaats in februari 2010. X. vertelde dat hij en het hoofd Facilitaire Dienst voorafgaand aan het gesprek helemaal niet het idee hadden dat zij van verzoekers af wilden. Tijdens het gesprek gaf verzoeker echter aan nooit faxen te ontvangen van relaties van gedetineerden. Na een confrontatie over de faxen gaf verzoeker toe één fax te hebben ontvangen. Na het gesprek kwam verzoeker terug naar X. en gaf toen aan dat hij toch nog een fax had ontvangen.

Ook werd aan verzoeker gevraagd of hij naar de SSC had gebeld zoals op de fax stond vermeld. Verzoeker gaf aan dat hij had gebeld. Uit de telefoongegevens die waren

opgevraagd bleek echter dat verzoeker niet had gebeld, aldus X. Toen verklaarde verzoeker opeens dat hij dan wel niet zou hebben gebeld. Over de gang van zaken met betrekking tot de telefoonkaarten kon verzoeker geen antwoord geven. X. merkte op dat verzoekers nooit de levering van de telefoonkaarten hebben betwist.

X. verklaarde voorts dat het vermoeden bestond dat er wellicht met Joodse bestellingen contrabande werden ingevoerd. Tijdens het gesprek in februari beweerde verzoeker dat hij alleen karren met Joodse bestellingen naar de afdeling reed en dat hij nooit enige bemoeienissen had met Joodse bestellijsten. Hij had deze lijsten niet in zijn winkel gehad. Er was echter wel een bestellijst voor Joodse goederen van een gedetineerde in de winkel was aangetroffen. Op zichzelf hoeft dat niets te betekenen, maar verzoeker ontkende het weer. Daar zat de crux volgens X. Had verzoeker over alle dingen open kaart gespeeld dan hadden zij het gesprek erover kunnen aangaan.

X. gaf aan dat hij wist dat het telefoonnummer van de winkel via google bovenkwam. X. benadrukte dat dat voor hem niet relevant was. Het ging er om dat er geen zaken werd gedaan met relaties van gedetineerden.

Eind maart werd er een tweede gesprek belegd. X verklaarde dat APS verzoekers heeft uitgenodigd, omdat APS nog altijd de werkgever was. X. was ervan overtuigd dat verzoeker wist wat de ernst van het gesprek was. X bestreed dan ook dat verzoeker tijdens het gesprek is overvallen door de inhoud. Tijdens het gesprek in maart heeft X. tegen verzoeker gezegd dat zijn verhaal niet overeenkomt met hetgeen zij hebben geconstateerd. X. gaf aan geen vertrouwen meer te hebben in verzoeker, en dat hij hierover zou rapporteren en aan de directeur advies zou uitbrengen over de kwestie. Verzoeker wist dat het geen prettig gesprek was. Na afloop van het gesprek zijn verzoekers niet op het gesprek terug gekomen. X. verklaarde dat hij het idee had dat verzoekster helemaal niet wist wat er speelde en wat haar man had gedaan.

De reden dat het vertrouwen in verzoekers niet direct werd opgezegd had te maken met de bemensing van de winkel. Als de winkel in maart stante pede was opgezegd, dan had dat een enorme invloed op de inrichting gehad omdat de gedetineerden geen boodschappen meer konden doen. Dat heeft een enorme impact en kan gewoonweg niet, aldus X. Verzoeker is goed gemonitord, zodat APS in de tussentijd een vervanger kon zoeken. De betrokken gedetineerden waren inmiddels overgeplaatst en de inschatting werd gemaakt dat verzoeker vast ook wel geschrokken was van de gesprekken.

X. benadrukte dat de doorslag om het vertrouwen in verzoekers op te zeggen nog niet eens het feit was dát er bijvoorbeeld faxen waren gestuurd door een relatie, maar het feit dat verzoeker hierover tijdens de gesprekken loog en steeds is blijven draaien. Het gegeven dat hij niet direct open kaart speelde en zijn verhaal bleef bijstellen op het moment dat hij werd geconfronteerd met onderzoekgegevens was doorslaggevend om het vertrouwen in hem op te zeggen, aldus X.

Standpunt verzoekers.

Opzeggen van vertrouwen.

In januari 2010 had verzoeker een gesprek met X. Er werden toen vragen over de Joodse leverancier gesteld. Verzoekers gaven aan dat zij niets te maken hadden met de Joodse bestellingen. Zij brachten alleen de door de Joodse leverancier afgeleverde bestellingen, naar de afdelingen. Het feit dat er een Joodse bestellijst zou zijn aangetroffen zegt verzoekers niets, maar ook al zou dit zo zijn dan is hier volgens verzoekers niets onregelmatigs aan.

Verzoekers gaven aan dat wanneer via Google de naam van de PI werd ingetikt, er een telefoonnummer naar boven kwam dat van de winkel was. Hierdoor ontvingen zij regelmatig telefoon van bezoek, familie en/of kennissen van gedetineerden. Zij hadden dit meermalen bij de PI aangekaart. In dit kader legden verzoekers ook een brief over van APS gericht aan de PI gedateerd 2 juli 2009 waarin dit aan de orde werd gesteld. De winkel zou een ander telefoonnummer krijgen, maar dit was nooit gebeurd. Op een dag kregen zij een familielid aan de telefoon die vroeg of zij een fax mocht sturen met een stortingsbewijs. Verzoeker vond dit goed. Hij heeft het faxnummer niet gegeven aan het familielid. Verzoekers denken dat een bewaker dit moet hebben gedaan. Verzoeker heeft toen met het SSC gebeld om te vragen of het geld daadwerkelijk op de rekening van de gedetineerde stond. Er werden namelijk alleen goederen geleverd als er geld op de rekening stond, aldus verzoekers. Dat uit de telefoonlijst blijkt dat er niet vanuit de winkel met het SSC is gebeld kan te verklaren zijn door het gegeven dat het SSC die dag zelf heeft gebeld met de winkel, zoals dagelijks het geval was, en dat in dat gesprek de fax is besproken. Deze gang van zaken wordt verzoeker nu allemaal verweten. Er zijn één keer drie faxen van dezelfde persoon ontvangen over hetzelfde onderwerp. Om dit te duiden als het onderhouden van contacten met relaties van gedetineerden raakt volgens verzoekers kant noch wal. Wat betreft de levering van de telefoonkaarten gaf verzoeker aan dat nooit werd afgeleverd dan na verificatie bij de SSC. Verzoeker liet weten niet meer precies te weten of hij de telefoonkaarten nu daadwerkelijk had geleverd of niet. Maar als de kaarten aangetroffen waren bij de gedetineerde, dan kon het niet anders dan dat verzoeker ze wel geleverd moest hebben.

Verzoekers brachten verder naar voren dat er helemaal geen regels bestonden over hoe om te gaan met de familie of kennissen van gedetineerden en de vragen van hen over de boodschappen. Zij hebben het zelf meermalen aangekaart. Verzoekers hebben het gevoel dat ze gebruikt worden als zondebokken in het onderzoek naar de invoer van contrabande. Verzoekers ontkennen dat zij onder druk zijn gezet, of dat zij contrabande hebben geleverd aan gedetineerden. Daarbij komt de vraag hoe zwaarwegend de conclusies van het onderzoek waren, nu zij gewoon tot 29 april 2009 hebben gewerkt.

Verzoeker benadrukt met klem dat hij niet heeft gelogen tijdens de gesprekken die hij met X. heeft gevoerd. Hij heeft aangegeven dat hij niets van faxen wist, maar dat hij het zou nakijken. Dit heeft verzoeker gedaan en toen heeft hij het resultaat hiervan meegedeeld.

Het niet of onvoldoende informeren

Verzoekers vonden dat zij niet op een fatsoenlijke manier zijn ingelicht over het onderzoek, en dan met name over de resultaten van het onderzoek. Verzoekers benadrukten dat zij onkundig waren gelaten over de aanleiding, de aard en de bedoeling van het onderzoek. Hierdoor hebben zij zich onvoldoende kunnen verweren tegen het onderzoek en is hun kant van het verhaal onderbelicht gebleven. Het steekt vooral dat verzoekster nooit is bevroegd. Daarbij gaven verzoekers aan dat de PI miskent dat zij zelfstandig ondernemer zijn en APS slechts franchisegever. De communicatie had dan ook met hen moeten plaatsvinden, in plaats van met APS.

Verzoekers vertelden dat de directeur en adjunct-directeur van APS op 27 maart 2010 vertelden dat zij waren uitgenodigd voor een gesprek met de directie van de PI. Zij wisten niet waar het gesprek over ging en zij gaven aan dat verzoekers hier niet bij hoefden te zijn. Op 29 maart 2010 belde de adjunct-directeur met verzoeker om te zeggen dat het toch wel goed zou zijn als verzoeker bij het gesprek aanwezig zou zijn. Omdat het niet duidelijk was waar het gesprek over ging is verzoekster niet meegekomen. Had zij dit wel geweten, dan was zij uiteraard meegegaan, aldus verzoekers.

De reactie van de staatsecretaris dat verzoekers tussen 31 maart 2010 en 29 april 2010 ruimschoots de gelegenheid hadden om te reageren op de bevindingen konden verzoekers niet volgen. Immers, zoals ook in het gespreksverslag staat vermeld eindigde het Hoofd Beveiliging X het gesprek met de woorden dat hij de vestigingsdirecteur over het gesprek zal informeren en hem van advies zal voorzien over hoe hij met dit onderwerp om moest gaan.

Verzoekers gaven aan dat, gezien hun staat van dienst en hun altijd onbesproken gedrag, het voor de hand had gelegen dat zij waren uitgenodigd voor een gesprek over de werkwijze die zij er ten aanzien van de winkel op na hielden. In dit gesprek hadden onder andere de procedure en regels aan de orde kunnen komen.

Wat betreft de informatie die afkomstig was van APS wijzen verzoekers erop dat APS er alle belang bij heeft het te doen voorkomen dat alles eerlijk en open is verlopen. Verzoekers bestrijden dit echter met klem.

Overige informatie uit de het onderzoek.

Gespreksverslag 31 maart 2010

Uit het gespreksverslag blijkt onder meer dat verzoeker geconfronteerd wordt met een aantal bevindingen uit het onderzoek. Op de vraag of hij de SSC heeft gebeld naar aanleiding van de ontvangen fax antwoordt verzoeker ja. Wanneer hij wordt geconfronteerd met het gegeven dat er uit de telefoonlijst blijkt dat er niet gebeld is zegt verzoeker dat wanneer uit de lijst blijkt dat er niet gebeld is dat dan wel zo zal zijn. Ook worden verzoeker zijn antwoorden uit het gesprek dat in februari 2010 heeft plaats-gevonden voorgehouden en dat daar tegenstrijdigheden in zitten. Zoals dat verzoeker zegt geen contact met relaties te hebben, en later geeft hij toe contact te hebben gehad met de vriendin van een gedetineerde. Het verslag eindigt met de mededeling van X. dat hij de vestigingsdirecteur zal informeren over het gesprek en hem van advies zal voorzien over hoe hij met dit onderwerp verder moet gaan.

Brief van APS

DJI heeft naar aanleiding van de klacht van verzoekers bij de Nationale ombudsman, de directeur van APS om inlichtingen gevraagd. Deze geeft, voor zover relevant, aan dat hij zijn franchisenemers altijd voorhoudt dat ze ten opzichte van contact met relaties van gedetineerden zakelijk moeten zijn en afstand moeten houden. Omdat dit zo vanzelfsprekend is, heeft APS hier niets concreets over in haar franchiseovereenkomst staan.

De directeur van APS geeft verder aan dat zij verzoekers hebben uitgenodigd voor het gesprek op 31 maart 2010 en dat het verzoekster haar eigen besluit was hier niet bij aanwezig te zijn. Het was volgens de directeur duidelijk waar het gesprek over zou gaan, omdat het bekend was dat er een onderzoek was gestart naar onregelmatigheden.

Beoordeling

Ten aanzien van het opzeggen van het vertrouwen.

Het redelijkheidsvereiste houdt in dat de overheid verschillende belangen tegen elkaar afweegt voordat zij een beslissing neemt en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

De overheid verzamelt bij haar handelen de relevante feiten en kijkt naar alle omstandigheden. De verzamelde gegevens worden betrokken bij de belangen die op een zorgvuldige wijze tegen elkaar worden afgewogen. In dit geval betekent dit dat enerzijds gekeken wordt naar het belang van het handhaven van de orde en de veiligheid binnen een PI, en anderzijds naar het belang van verzoekers om hun winkel binnen de PI te kunnen exploiteren.

Een PI is een plek waar de handhaving van orde en veiligheid en het voorkomen van strafbare feiten een hoge prioriteit heeft. Het personeel moet integer en betrouwbaar zijn en zich niet inlaten met mogelijke handelingen waardoor er vraagtekens rijzen over hun

integriteit. Immers, wanneer onder de gedetineerden duidelijk is waar er wat te regelen valt, zal dit grote impact hebben op niet alleen de gedetineerden onderling, maar ook op het personeel zelf. Hierdoor kan de veiligheid binnen een PI ernstig in het gedrang komen met alle mogelijke consequenties van dien.

Gelet op de dynamiek van een PI kan de Nationale ombudsman zich voorstellen dat bij de geringste twijfel over de integriteit van het personeel, hier grote consequenties aan worden verbonden.

De Nationale ombudsman vindt het niet onbegrijpelijk dat uit de uitgeluisterde telefoongesprekken van de gedetineerden een vermoeden rees naar mogelijke onregelmatigheden bij de winkel van verzoekers. Uit nader onderzoek blijkt dat een vriendin van een gedetineerde gebeld heeft met verzoeker en faxen heeft verstuurd met daarop informatie over geld dat voor deze gedetineerde zou zijn gestort. Dit omdat deze gedetineerde buiten de gereguleerde winkellijst om via zijn vriendin telefoonkaarten wilde bestellen. Een dag later zijn de telefoonkaarten ook daadwerkelijk bij de gedetineerde aangetroffen. Ook is er tijdens een bezoek aan de winkel een Joodse bestellijst aangetroffen.

Op zichzelf zijn dit onderzoeksresultaten waarvan de Nationale ombudsman niet zondermeer vindt dat dit het opzeggen van het vertrouwen in verzoekers rechtvaardigt. Immers, voor veel is wellicht een plausibele verklaring te geven. De Nationale ombudsman stelt echter vast dat verzoeker inderdaad geen eenduidige antwoorden heeft gegeven op vragen van de PI over de onderzoeksresultaten. Verzoeker kan zich niet zoveel herinneren en draait zijn antwoorden bij als hij met een onderzoeksresultaat wordt geconfronteerd. Daarnaast is het zeer waarschijnlijk dat verzoeker de bestelde telefoonkaarten buiten de gereguleerde winkellijst om heeft geleverd. Dat hier genoeg saldo voor was doet hier niet aan af.

Hoewel dit wellicht in een andere setting dan een PI niet direct hoeft te leiden tot een zo zware beslissing als het opzeggen van het vertrouwen (en daarmee feitelijk het niet meer kunnen werken binnen de PI), is de Nationale ombudsman van oordeel dat de directie in dit geval in alle redelijkheid tot deze beslissing kon komen. Het niet kunnen vertrouwen van een medewerker binnen een PI, zodat er een veiligheidsrisico ontstaat voor het handhaven van de orde en veiligheid, weegt in dit geval zwaarder dan het belang van verzoekers.

De Nationale ombudsman kan de directie daarnaast volgen in de uitleg dat de afwezigheid van een winkel binnen de PI zal leiden tot grote onrust onder de gedetineerden met alle gevolgen van dien. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat de directie ook in dit geval in alle redelijkheid heeft kunnen wachten met het daadwerkelijk opzeggen van het vertrouwen in verzoekers totdat er vervanging voor het bemensen van de winkel was gevonden.

De Nationale ombudsman begrijpt van verzoekers dat zij de ernst van de situatie niet hebben ingezien en dat met name verzoekster anders zeker bij het gesprek dat eind maart 2010 plaatsvond aanwezig was geweest. De Nationale ombudsman is echter van mening dat er genoeg signalen waren die bij verzoekers, of althans op zijn minst bij verzoeker, hebben moeten leiden tot het besef dat het niet goed zat. Juist doordat verzoekers al enige jaren werkzaam waren in de PI hadden zij moeten weten dat betrouwbaarheid en integriteit kernwaarden zijn binnen een PI. Door de vragen die gesteld werden aan verzoeker in februari 2010 en de acties richting de winkel had het duidelijk moeten zijn dat er vraagtekens hierover waren ten opzichte van hen. Dat verzoeker dit wellicht niet afdoende heeft gecommuniceerd met verzoeksters is spijtig, maar komt voor rekening van verzoekers.

De gedraging is op dit punt behoorlijk.

Ten aanzien van de informatieverstrekking:

Het vereiste van goede informatieverstrekking houdt in dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf.

De Nationale ombudsman vindt het logisch dat niet aan de medewerkers van de PI werd meegedeeld dat er een onderzoek plaatsvond waarbij werd gekeken of personeelsleden betrokken waren bij mogelijke onregelmatigheden. Immers, het bekend maken van een dergelijk onderzoek zal het onderzoek ernstig bemoeilijken.

De Nationale ombudsman stelt echter wel een omslagpunt vast rond februari 2010. Uit het overgelegde onderzoeksdossier blijkt dat er rond die tijd geen verdere onderzoekshandelingen zijn verricht. Daar komt bij dat in februari 2010 het eerste gesprek met verzoeker over de bevindingen van het onderzoek heeft plaatsgevonden.

De Nationale ombudsman constateert dat de communicatie met verzoekers vanaf dat moment slecht is geweest. Het feit dat de winkel net zo goed van verzoekster was, waardoor het in de rede lag had gelegen dat zij ook, althans meer, bij de gesprekken had moeten worden betrokken, is uit het oog verloren. Ook had de directie voorafgaand aan het gesprek op 31 maart 2010 duidelijker richting verzoekers moeten communiceren over wat de inhoud van het gesprek zou zijn. Het is niet juist dat de directie de communicatie hierover helemaal heeft overgelaten aan APS, een partij die betrokken is en zeker belang heeft bij een goede verstandhouding met DJI. Gelet op de zwaarte van de beslissing die de directie ten opzichte van verzoekers kon nemen, en ook heeft genomen, had de directie niet mogen weglopen voor deze verantwoordelijkheid.

Daar komt bij dat er geen gespreksverslag is gemaakt van het gesprek dat in februari 2010 tussen X. en verzoeker heeft plaatsgevonden, en het verslag van het gesprek van 31

maart 2010 niet aan verzoekers is verstrekt.

Alles overziend is de Nationale ombudsman van oordeel dat verzoekers onvoldoende zijn geïnformeerd over het onderzoek dat naar hen liep en de uitkomsten hiervan. De directie heeft dan ook in strijd gehandeld met het vereiste van goede informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de minister van Veiligheid en Justitie, is niet gegrond ten aanzien van het onterecht opzeggen van het vertrouwen.

De klacht is wel gegrond ten aanzien van het onvoldoende informeren, wegens schending van het vereiste van goede informatieverstrekking.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer